

AAN

Gemeenteraad Dordrecht

VAN

David Klein

woordvoerder van Extinction Rebellion Drechtsteden

DATUM

6 oktober 2025

ONDERWERP

Uitspreken over de mensenrechten in Gaza

Geachte raadsleden,

Op dinsdag 27 mei 2025 heeft u als gemeenteraad de motie vreemd afgewezen die opriep tot het doen van een uitspraak over de mensenrechtenschendingen in Gaza. Als woordvoerder van Extinction Rebellion Drechtsteden deel ik bij deze een zienswijze.

TER INLEIDING

De VN, het Internationale Gerechtshof, het merendeel van alle genocide experts en uiteenlopende mensenrechtenorganisaties zijn het er inmiddels over eens:

IN GAZA VINDT EEN GENOCIDE PLAATS!

Het [Genocideverdrag](#) dat vlak na de Tweede Wereldoorlog was opgesteld naar aanleiding van de recente ervaringen met de Holocaust door de slimste mensenrechtexperts die er toen rondliepen, is kristalhelder: alleen al een vermoeden van genocide verplicht iedereen die er invloed op heeft om in te grijpen. Een greep uit het verdrag:

Artikel I: De Verdragsluitende Partijen stellen vast, dat genocide, ongeacht of het feit in vredes- dan wel in oorlogstijd wordt bedreven een misdrijf is krachtens internationaal recht, welk misdrijf zij op zich nemen te voorkomen en te bestraffen.

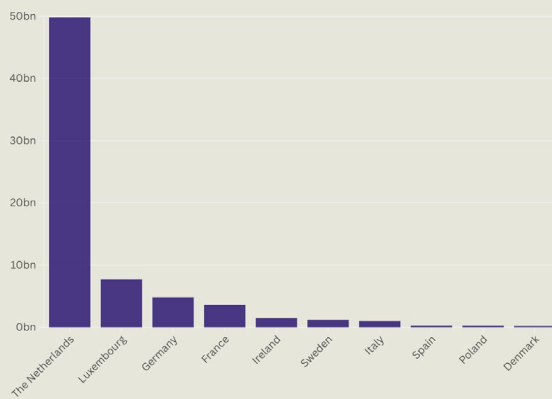
Artikel II gaat over de definitie van genocide. Dat het genocide is, is inmiddels vastgesteld.

Artikel III: Strafbaar zijn de volgende handelingen: [...] e) medeplichtigheid aan genocide.

Artikel IV: Zij, die genocide of een der andere in artikel III genoemde feiten plegen, worden gestraft, onverschillig of zij constitutioneel verantwoordelijke regeringspersonen, ambtenaren of privé personen zijn.

Ook voor artikel iv geldt, dat al meerdere keren door rechtbanken is vastgesteld dat onze overheid meer moet doen om de genocide te voorkomen. Desondanks beweegt onze nationale overheid geen milimeter. Dat is zeer zorgelijk. Door de passieve houding van onze regering wordt nog steeds volop handel bedreven met Israël. En niet zo'n beetje ook. Nederland is de grootste investeerder in Israël. En andersom investeert Israël in geen ander land meer dan het in Nederland investeert.

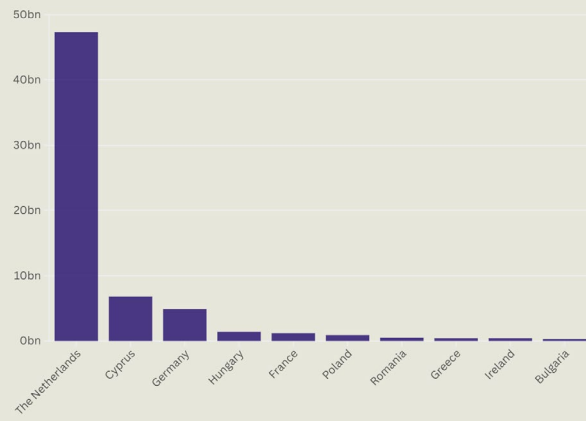
Figure 2. Top 10 EU member states investing in Israel, 2023

Source: Eurostat

Figure 4. Top 10 EU member states receiving investment from Israel, 2023

Source: Eurostat

Bron: [SOMO, 29 juli 2025](#).

Erger nog: het trotse bedrijf GKN Fokker Papendrecht, hemelsbreed nog geen twee kilometer van het centrum van Dordrecht, produceert en levert nog steeds onderdelen voor F-35 bommenwerpers, die via de VS hoogstwaarschijnlijk terechtkomen in Israël/Palestina, waar die rechtstreeks ingezet worden bij de volkenmoord.

WEES NIET MEDEPLICHTIG!

Dit maakt directie en aandeelhouders van Fokker medeplchtig aan de genocide. Maar ook de gemeente Papendrecht op wiens grond Fokker opereert; de Rotterdamse Haven die de onderdelen doorvoert; de gemeente Rotterdam die dat toestaat; de Nederlandse staat; werknemers van Fokker; inwoners van Papendrecht en eigenlijk alle burgers van Nederland. Deze genocide wordt gelivestreamed in onze huiskamers. Wij kunnen straks niet zeggen: “Wij hebben het niet geweten”.

**NOOIT MEER IS NU
NOOIT MEER IS HIER**

**NOOIT MEER IS NET
AAN DE ANDERE KANT
VAN DE RIVIER**

GEEN VERANTWOORDELIJKHEID? VER VAN ONS BED?

Het Genocide verdrag is kraakhelder: **IEDEREEN** heeft verantwoordelijkheid. En hoe nauwer de band; hoe groter de verantwoordelijkheid. Die zo geroemde nauwe band van Nederland met Israël schept dus ook verplichtingen.

En op zijn beurt heeft Dordrecht natuurlijk weer een nauwe band met Nederland. Daar zitten we zelfs onlosmakelijk aan vast! De gemeente Dordrecht is het thuis van 122.000 Nederlanders. Ruim 1 op de 150 Nederlanders woont in Dordrecht, dus dat is ruimschoots een zetel in het parlement.

Dan is Dordrecht ook nog eens verreweg de grootste gemeente van de Drechtsteden, waar ook Papendrecht onder valt. En GKN Fokker bevindt zich weer op het grondgebied van Papendrecht. Hoeveel werknemers van Fokker zouden er wel niet in Dordrecht wonen?

De meeste weerstand in Nederland tegen het uitspreken over de mensenrechtenschendingen in Gaza komt uit een paar Christelijke stromingen, waar regelmatig de huidige *staat* Israël vereenzelvigd wordt met het *volk* Israël uit de bijbel.

In hoeverre dat terecht is, zou op zijn minst ter discussie moeten staan. En de gemeente Dordrecht zou als verreweg grootste gemeente in de Drechtsteden en als grootste gemeente in de bijbelgordel het voortouw kunnen nemen in die discussie. Het is niet voor niets dat PAX (Nederlands grootste vredesbeweging) zoveel nadruk legt op het voeren van dialogen met elkaar om tot vrede te komen.

Rechtvaardige vrede, welteverstaan, want iedere vrede die niet gebaseerd is op tenminste een oprechte benadering van rechtvaardigheid zal geen duurzame vrede zijn.

POLARISEREND OM EEN POSITIE IN TE NEMEN?

Onder andere was tijdens de raadsvergadering van 27 mei te horen, dat de motie burgers hier in Dordrecht tegen elkaar op zou zetten, omdat de meningen in de samenleving zo sterk verdeeld zouden zijn.

Op het moment dat die uitspraak gedaan werd, was er al één Rode Lijn demonstratie geweest in Den Haag, die met 100.000 deelnemers de grootste zou zijn die er in tientallen jaren geweest was. En het was misschien wel de grootste ooit in Nederland die gebaseerd was op pure solidariteit met een ander volk vierduizend kilometer hier vandaan. Een maand later kwam er nog een demonstratie die maar liefst 150.000 deelnemers telde. En in Dordrecht vond op 29 juni de grootste demonstratie in onze mooie gemeent ooit plaats met meer dan 5000 deelnemers.

En er zijn ook op meerdere plekken -vooral in de media- tegengeluiden te horen geweest. Mensen die vinden dat Israël carte blanche verdient om zichzelf koste wat kost te verdedigen, ongeacht de burgerslachtoffers die dat vraagt.

Burgers staan dus al tegenover elkaar. Als dat het geval is, is het aan de overheid om te helpen om de gemoederen tot bedaren te brengen. Bijvoorbeeld door de zoektocht naar rechtvaardigheid te faciliteren. Door te helpen een onderbouwde en breed gedeelde visie op waarheid en rechtvaardigheid boven tafel te krijgen.

Misschien heeft het raadslid destijds gelijk gehad om te zeggen dat die rol als eerste aan de nationale overheid is. Maar als die nationale overheid in die taak verzaakt, is het toch aan de lokale overheid om die rol over te nemen? U staat toch veel dichterbij uw burgers dan het zootje ongeregeld (*excuse my french ;-)* dat het de afgelopen 1,5 jaar in Den Haag voor het zeggen heeft gehad?

Wat mogelijk zou helpen om de spanning in de maatschappij over dit onderwerp wat weg te nemen? Misschien het faciliteren van gesprekken tussen gewone burgers. Zoals de dialoogtafels die afgelopen PAX Vredesweek georganiseerd werden door de Ambassade van Vrede Dordrecht.

Of bijvoorbeeld een burgerberaad over het onderwerp: wat moet Dordrecht doen ten opzichte van de mensenrechtenschendingen in Gaza?

Ruwweg honderd willekeurig gelote burgers die voor even het brein en geweten zijn van heel Dordrecht. Het lot heeft hen tot vertegenwoordigers bestempeld zonder de tussenkomst van verkiezingen om over dit ene onderwerp tot een oordeel te komen.

Zij hoefden zich niet vooraf te binden aan enige partijpolitieke standpunten om op die plek te komen en hoeven zich niet aan partijpolitieke standpunten te houden uit angst dat anders hun politieke carrière in gevaar komt. Zij kwamen op die plek zonder door het corrumperende filter van verkiezingen te hoeven gaan.

Kortom: zij kunnen dus werkelijk zonder last of ruggespraak tot een oordeel komen.

Extinction Rebellion heeft hier ook goede ervaringen mee. De situatie in Israël/Palestina heeft ook in onze beweging de gemoederen een hele tijd bezig gehouden. Wij zijn daar uit gekomen door lokaal, regionaal en

nationaal gesprekken met elkaar te voeren. Niet topdown, maar op sociocratische wijze van mens tot mens, waarbij iedere mening gehoord mocht worden.

GEEN BUITENLANDS BELEID?

Onder andere was tijdens de raadsvergadering op 27 mei te horen, dat het onderwerp de gemeente Dordrecht niet aan zou gaan, omdat het buitenlands beleid zou zijn en een uitspraak van Dordrecht geen mensenleven zou sparen.

Hierboven is al beargumenteerd, dat Dordrecht wel degelijk druk uit kan oefenen op het “conflict” in Israel/Palestina. Sterker nog: volgens het Genocide verdrag is het ertoe verplicht om al het mogelijke te doen.

IEDEREEN IS VERANTWOORDELIJK NEDERLAND MEER DAN DE MEESTE LANDEN DORDRECHT MEER DAN DE MEESTE STEDEN

Doet Dordrecht nu al het mogelijke? Nee toch?

Dan voldoet ook Dordrecht niet aan het Genocideverdrag.

SELECTIEVE VERONTWAARDIGING?

Onder andere was tijdens de raadsvergadering op 27 mei te horen, dat er veel meer plekken op de wereld conflicten zijn en dat de verontwaardiging dus nogal selectief was. De schijn leek gewekt te worden, dat die selectieve verontwaardiging daarom ook nog eens hypocriet zou zijn.

Het verschil met al die andere plekken is dat Nederland daar lang niet zo’n politieke, historische of economische verbondenheid mee heeft.

Ook is er vrijwel nergens anders sprake is van zo’n immens krachtsverschil.

En Nederland speelt hier een rol in vanwege de economische en historische verbondenheid met Israel in het algemeen; en die van leverancier van onderdelen van F-35s in het bijzonder.

Die grote verbondenheid schept ook een grote verplichting. Selectiviteit kan dus ook een gegronde reden hebben. Die selectiviteit is in dit geval terecht.

INGEWIKKELD?

Onder andere was tijdens de raadsvergadering van 27 mei te horen, dat de situatie te ingewikkeld was om over te besluiten door eenvoudige gemeenteraadsleden.

Dat is eigenlijk nogal een rebelse opmerking, want daarmee wordt eigenlijk de hele democratie ter discussie gesteld. Is het immers niet zo, dat straks bij de Tweede Kamer verkiezingen van 29 oktober aan alle stemgerechtigde burgers van Nederland gevraagd wordt om zich uit te spreken over dit onderwerp, maar bovendien ook nog eens 101 andere ingewikkelde onderwerpen? Vluchtelingen? Stikstof? Klimaat? Hypotheekrenteaf trek? Veiligheid? Defensie?

Over al die onderwerpen worden gewone burgers geacht uitspraken te doen in het stembokje. AL die onderwerpen. Tegelijkertijd. En op basis daarvan voor de komende vier jaar een mandaat af te geven.

Is het niet een taak van de overheid -zowel nationaal als lokaal- om burgers goed te informeren? Om het zoeken naar de beste oplossingen te faciliteren? Burgers te helpen om tot gewogen, rechtvaardige beslissingen te komen? Het publieke debat te stimuleren?

Vandaag de dag, met alle gevaren van nepnieuws op commerciële media, de invloed van social media en de groeiende complexiteit van de samenleving, is die rol van de overheid groter dan ooit.

Één van de belangrijkste taken van de overheid is het beschermen van haar burgers. Misschien dan ook wel het beschermen van de burgers van een stad tegen het polariserende nepnieuws dat verspreid wordt door een nationale overheid, als die weigert te luisteren naar de uitspraken van het Internationale Gerechtshof; de Verenigde Naties; het overgrote deel van de experts op het gebied van de mensenrechten; en talloze mensenrechtenorganisaties, zoals The Rights Forum, nota bene opgericht door onze voormalige premier en CDA coryfee Dries Van Agt, voorheen een fervente steunpilaar van Israël.

HET SYSTEEM

Het zal misschien verrassend zijn voor sommigen dat Extinction Rebellion zich zo druk maakt om iets anders dan het klimaat. Maar in de visie van de oprichters van XR is het probleem met doortastend klimaatbeleid het gevolg van het toxische systeem dat we met zijn allen gebouwd hebben. In de [tien kernwaarden van XR](#) wordt “klimaat” maar twee keer vermeld, maar “systeem” maar liefst negen keer. Dat is veelzeggend.

Het probleem: ons sociaal-economisch-politieke systeem reageert helaas alleen tijdig en doortastend op grote problemen als er financiële prikkels gevoeld worden.

Kunnen we ergens geld mee verdienen? Dan doen we dat! Of het nou goed is voor de samenleving of niet.

Kunnen we ergens *géén* geld mee verdienen? Dan doen we dat niet, te laat, te weinig, of laten het over aan on(der)betalde burgers.

De belangrijkste beslissingen zijn direct of indirect afhankelijk gemaakt van het al dan niet kunnen vinden van een verdienmodel. Maar marketing wijsheid leert, dat je nou eenmaal meer geld kunt verdienen met de maatschappij verslaafd maken aan schijnoplossingen, dan het voor eens en voor altijd komen met een duurzame oplossing zonder verdienmodel.

En economisch gezien tellen de mensen in Gaza helaas nauwelijks mee. De economische en geopolitieke belangen van de relaties met Israël en de Verenigde Staten des te meer. Met duurzame vrede is bovendien weinig geld te verdienen. Met oorlog -of in ieder geval de dreiging daarvan- des te meer.

Hoe kan ons sociaal-economisch-politieke systeem ooit de beste oplossing selecteren voor het “*duurzaam geluk voor iedereen*”, als het zichzelf zo sterk afhankelijk maakt van de veronderstelde wijsheid van de vrije markt? Van gewetenloze verdienmodellen?

Gaza, klimaat, PFAS: allemaal voorbeelden van het falen van ons toxische systeem. Is het misschien niet de hoogste tijd om eens iets anders te proberen?

FACILITEER HET PUBLIEKE DEBAT!

Lieve raadsleden, namens Extinction Rebellion Drechtsteden verzoek ik u om lef te tonen en op zijn minst de dialoog met de samenleving te faciliteren. Bijvoorbeeld in de vorm van een soort burgerberaad waarin zo’n honderd willekeurig gelote burgers voor even het brein en geweten zijn van heel Dordrecht.

Spannend wat ze besluiten?

U kunt voor de zekerheid wat veiligheidsmarges inbouwen, zodat niet de waan van de dag of de dominantie van een handjevol deelnemers te sterk de uitkomst beïnvloedt. Bijvoorbeeld doordat er minstens een tweederde meerderheid nodig is om tot een zogenaamd burgerbesluit te komen. Of bijvoorbeeld doordat er een tweetal stemrondes nodig zijn met enige bedenktijd ertussen voordat een burgerbesluit definitief is.

Wat is een geloofwaardig en haalbaar democratisch alternatief?

Het is niet reëel om alle stemgerechtigde burgers van Dordrecht te vragen om zich in deze kwestie te verdiepen. Sterker nog, tijdens de raadsvergadering van 27 mei gaf een deel van u al aan dat zelfs de leden van de gemeenteraad er niet al teveel tijd aan konden besteden, met alle andere onderwerpen waarover u al moet nadenken. En dan zijn jullie nog gepokte en gemazelde vergadertijgers!

Maar zou een willekeurige selectie van de burgerbevolking met toegang tot goede informatie en de mogelijkheid om uitvoerig met elkaar in gesprek te gaan niet in staat zijn om knopen door te hakken? Daar waar gemeenteraadsleden die gebonden zijn aan ingewikkelde partijpolitieke afwegingen en die proberen de belangen van ieders intern verdeelde achterban te behartigen juist veel minder vrij zijn?

Vertrouw je nog op democratie? Vertrouw dan op de wijsheid van honderd willekeurig gelote burgers met voldoende tijd om met elkaar in gesprek te gaan en gebruik te maken van elkaars perspectieven.

TOT SLOT

Wij wensen jullie veel wijsheid toe bij het komen tot een oordeel dat recht doet aan de gevoelens van de burgers van Dordrecht en de bepalingen van het Genocideverdrag. Voor de bevolking van Gaza, maar ook voor de toekomstige leefbaarheid van de planeet.

NO ONE OF US CAN BE FREE UNTIL EVERYBODY IS FREE

Maya Angelou

Want het mondiale, nationale en lokale onvermogen om tot rechtvaardige en duurzame besluiten te komen bedreigt ons op den duur allemaal. Of dat nu gaat over het klimaat, de massa extinctie van soorten en andere planetaire grenzen; vluchtelingen, de groeiende ongelijkheid en de woningnood; of de genocide in Gaza. Nu zijn zij aan de beurt, maar morgen misschien wij.

Vlak na de Tweede Wereldoorlog werd er een fundament gelegd voor een vreedzamere wereld. Één van de bouwstenen was het Genocideverdrag. Laten we dat respecteren en daarbij niet wachten op het zootje ongeregeld in Den Haag. [Tientallen gemeentes](#) gingen ons al voor.

David Klein

Woordvoerder Extinction Rebellion Drechtsteden